

29826

Evrım RIZVANOĞLU
İstanbul Milletvekili
DEVA Partisi Genel Başkan Yardımcısı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Tarım ve Orman Bakanı İbrahim YUMAKLI tarafından Anayasanın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 25.06.2025

Evrım RIZVANOĞLU
İstanbul Milletvekili

Tunca Nehri, Edirne ilinden geçerek Meriç Nehri'ne katılan, Trakya'nın hem ekolojik dengesi hem de tarımsal üretimi açısından yaşamsal öneme sahip bir yüzey suyu kaynağıdır. Ancak son yıllarda iklim değişikliği, düzensiz yağışlar, aşırı sıcaklıklar ve suyun yanlış kullanımı gibi nedenlerle nehirde ciddi oranda su kaybı yaşanmış, 2024 yazında debisi tarihi düşük seviyelere inmiştir. Yer yer su akışı durma noktasına gelmiş, nehir yatağında kum adacıkları oluşmuştur.

Bu manzara yalnızca doğayı değil; bölgedeki üretimi, geçim kaynaklarını, suya erişimi ve kırsal yaşamın sürdürülebilirliğini tehdit eden çok yönlü bir krizi işaret etmektedir. Tunca Nehri'nde yaşanan debi kaybı, tarımsal sulamayı güçleştirmekte; geçimini bu topraklardan sağlayan binlerce çiftçinin emeğini riske atmakta; Edirne'de nehirler etrafında gelişmiş yaşam alanlarında ise ekolojik dengeyi ve biyolojik çeşitliliği tehdit etmektedir.

Tunca Nehri, aynı zamanda Meriç-Ergene Havzası içinde yer almakta olup, 2018 tarihli "Meriç-Ergene Nehir Havzası Koruma Eylem Planı" kapsamında izlenmesi gereken stratejik kaynaklardan biridir. Ancak aradan geçen yıllara rağmen, bu eylem planında öngörülen adımların ne ölçüde hayata geçirildiği, ne kadarının güncelliğini koruduğu ve kuraklık karşısında hangi etkili önlemlerin alındığı belirsizdir.

Bölgedeki toplumsal kaygılar, nehir üzerinde yürütülen veya planlanan her türlü projeye dair daha fazla şeffaflık ve kamu bilgilendirmesi ihtiyacını da artırmaktadır. Özellikle nehirdeki su azalması bu denli kritik boyutlara ulaşmışken, herhangi bir yeni altyapı projesinin planlanıp planlanmadığı, varsa bu projelerin ne amaçla ve hangi çevresel değerlendirme sürecine göre tasarlandığı kamuoyuna açık biçimde sunulmalıdır. Aksi halde zaten kırılan hale gelen bir ekosisteme geri dönülmez zararlar verilme riski doğmaktadır.

1. Halihazırda saniyede yalnızca 5 metreküpe kadar düşen su akışı, Tunca Nehri'nde çeltik üretimi başta olmak üzere tarımsal faaliyetleri ciddi biçimde tehdit etmektedir. Nehir yatağında biriken dip çamurunun sulama altyapısını olumsuz etkilediği; azot ve fosfor kaynaklı kirliliğin su kalitesini düşürdüğü; suyun verimli ve kontrollü kullanımına ilişkin eksikliklerin ise mevcut su kaynaklarını daha da zorladığı bilinmektedir. Bu çerçevede, Bakanlığınız Tunca Nehri'nde dip çamuru taraması yapılmasını planlamakta mıdır? Azot ve fosfor kirliliğini ortadan kaldırmaya yönelik herhangi bir izleme veya arıtım çalışması yürütülmekte midir? Su yönetiminin daha etkin hale getirilmesi adına ne gibi önlemler alınmaktadır? Ayrıca, bölge tarımında iyi tarım uygulamaları ile sürdürülebilir hayvancılığın teşvik edilmesine yönelik bir destek programı mevcut mudur?
2. Tunca Nehri'nin içinde yer aldığı Meriç-Ergene Havza Koruma Eylem Planı'nda tanımlanan hedeflerin bugüne kadar kaçısı hayata geçirilmiştir? Uygulama oranı nedir?
3. Havza planında yer alan su yönetimi, dere ıslahı, yer altı su rezervlerinin korunması ve tarımsal kirliliğin azaltılması gibi başlıklarda 2018'den bu yana hangi somut adımlar atılmıştır?
4. Planın ilanından bu yana yapılan güncellemeler veya revizyonlar var mıdır? Varsa, bu revizyonların içeriği ve gerekçesi nedir?
5. Tunca Nehri çevresi ve havzası için ayrı bir koruma statüsü (özel çevre koruma bölgesi, hassas alan, sulak alan vs.) ilan edilmesi düşünülmekte midir?
6. Bakanlığınız, Tunca Nehri'nde yaşanan debi düşüşü ve kuraklık riski nedeniyle, bölge halkının ve tarımsal üretimin etkilenmesini önlemek adına yeni bir entegre önlem paketi hazırlamayı planlamakta mıdır?
7. 2018 tarihli Meriç-Ergene Nehir Havzası Yönetim Planı'nda, "Meriç-Ergene Havza Koruma Eylem Planı'ndan elde edilen bilgilere göre, yakın gelecekte Tunca Barajı'nda bir hidroelektrik santral (HES) kurulmasının planlandığı" belirtilmektedir. Bu doğrultuda; son yıllarda kamu kurumları ya da özel sektör tarafından Tunca Nehri üzerinde bir HES kurulmasına yönelik herhangi bir proje hazırlanmış mıdır? Hazırlandıysa, bu projenin kapsamı nedir, hangi aşamadadır ve bölgede yaşanan su yetersizliği dikkate alınarak nasıl değerlendirilmektedir?
8. Tunca Nehri'nde son yıllarda gözlenen debi düşüşünün bölgedeki sucul ekosistemler ve biyoçeşitlilik üzerindeki etkilerine ilişkin herhangi bir ekolojik izleme çalışması yürütülmekte midir? Nehirde gözlenen habitat kaybı ya da türlerin popülasyonlarında azalma tespit edilmiş midir?
9. Tunca Nehri'nde yaşanan su seviyesi düşüşü ve kuraklık tehdidi, Türkiye'nin iklim değişikliğine uyum stratejileri kapsamında nasıl ele alınmaktadır? Bölge özelinde geliştirilmiş bir uyum planı veya risk değerlendirme çalışması mevcut mudur?